

Klima- og miljødepartementet

Vår ref.:
KF

Deres ref.:

Dato:
14. september 2026

Innspill til regjeringens arbeid med en ny plan for Oslofjorden

Tekna er fagforeningen for 120 000 naturvitere, teknologer og studenter. Våre medlemmer har høyere utdanning og representerer viktige kunnskapsmiljøer i Norge, både i offentlig og privat sektor.

Oslofjorden er i en kritisk tilstand, og Tekna ønsker velkommen en ny plan for å redde fjorden. På tross av at den forrige Oslofjordplanen fra 2021 la fram 63 tiltak fordelt på sju innsatsområder, så viser forskning fra NIVA, Metrologisk Institutt og NIBIO at selv om tiltakene har effekt, er de ikke tilstrekkelige.¹ Rapporten konkluderer med at det er mulig å redde Oslofjorden, men at ambisjonsnivået må oppjusteres.

Tekna ser derfor positivt på at det kommer nye og kraftfulle tiltak i den nye Oslofjordplanen. Det er en god start at det i 2026 har blitt bevilget 165 millioner kr til restaureringstiltak i Oslofjorden. Likevel etterlyser vi mer koordinering på tvers av kommuner, og statlig støtte til det kanskje viktigste tiltaket for å få bukt med forurensing av fjorden; rensing av avløpsvann.

Vann og avløpssektoren trenger et løft, og staten må ta sin del av ansvaret. Vedlikeholdsetterselepet er stort, utslippet av nitrogen i fjorden er for høyt, og det trengs moderne og høyteknologiske renseanlegg for å holde tritt med nye rensekrav.

Behov for statlig koordinering og investering

Selv om flere kommuner har bygget og er i gang med å bygge nye renseanlegg, er det fortsatt mye som må gjøres. Tekna mener at ved å bedre samkjøre kommunenes innsats vil det kunne oppnås en høyere rensegrad og bedre samfunnsøkonomisk bærekraft i gjennomføringen av store og dyre byggeprosjekter. For eksempel, ved utbygging av renseanlegg i Sarpsborg og

¹ [Miljødirektoratet: Modellering av Oslofjorden: Scenarier med redusert menneskelig belastning for å oppnå god økologisk tilstand](#)

Fredrikstad ble ikke kommunene enige om en felles løsning, og bygget hver sitt renseanlegg – til en høyere pris og økt ressursbruk.² Tekna oppfordrer regjeringen til å vurdere å for eksempel etablere én statlig virksomhet for store vann- og avløpsanlegg rundt Oslofjorden, som foreslått av Rådgivende Ingeniørers Forening, som en løsning for bedre koordinering og ressursbruk.³

Staten har tidligere investert betydelig i store vann- og avløpsprosjekter. Ved utbygging av renseanlegg i indre Oslofjord på starten av 1980-tallet dekket staten ca. 35 prosent av investeringene. Gjennom Mjøsaksjonen på 1970-tallet dekket staten investeringer i avløpsrensing for 6,7 milliarder kroner, i dagens verdi. Tekna mener at statlige tilskudd bør fortrinnsvis gis til prosjekter hvor kommunene samarbeider, der rensegraden er høy og hvor det kan bygges fagmiljøer som tiltrekker seg nødvendig kompetanse.

Tekna mener at staten må ta en koordinerende rolle og investere i store vann- og avløpsprosjekter, for best utnyttelse av kompetanse, ressurser og investeringsmidler.

Tre hovedutfordringer

Tekna ser at det er tre hovedutfordringer i vann og avløpssektoren som er til hinder for å oppnå god miljøtilstand i Oslofjorden: vedlikeholdsetterslepet, kompetansemangel og strengere tekniske krav.

1. Vedlikeholdsetterslep

Det er et betydelig vedlikeholdsetterslep ved norske renseanlegg og i ledningsnett som krever kompetanse og vesentlige investeringer. Rådgivende Ingeniørers Forening anslår i rapporten Norges Tilstand 2025⁴ at investeringsbehovet er på 216 milliarder kroner fram mot 2045. Norsk Vann estimerer investeringsbehovet for å være opp mot 416 milliarder kroner i samme periode.⁵

2. Kompetansekriser

Moderne avløpsrenseanlegg med nitrogenrensing er komplisert prosessindustri som krever kompetanse og kapital for å oppnå en høy rensegrad og kostnadseffektiv drift. En undersøkelse blant Teknas medlemmer i kommunene viser at vann- og avløp er det området hvor det er vanskeligst å rekruttere kvalifiserte fagpersoner, og hvor viktige oppgaver blir stående ugjort.⁶ Blant leverandører av tekniske rådgivningstjenester og på entreprenørsiden er også kapasiteten sprenget.

3. Strengere rensekrav og nye tekniske løsninger

² [Teknisk Ukeblad: Hurra for nytt renseanlegg, men...](#)

³ [RIF: Samfunnssikkerhet i urolige tider. Ekspertnotat.](#)

⁴ [RIF: Norges tilstand 2025](#)

⁵ [Norsk Vann: Kommunalt investeringsbehov for vann og avløp 2025-2045](#)

⁶ [Tekna: Kommuneundersøkelsen 2025](#)

Større anlegg gir muligheter for sirkulære materialstrømmer gjennom samarbeid med nærliggende industri og produksjon av biogass, gjødsel, fosfor og biokull. Mengdene medisiner i dagens avløpsvann gjør det sannsynlig med framtidige krav om rensing gjennom eksempelvis ozonering eller aktivt biokull. EUs reviderte avløpsdirektiv trådte i kraft i 2025 og vil sette strengere krav til rensing ved norske anlegg. Dette betyr økte kostnader. En fersk undersøkelse Tekna har gjort blant kommuneledere viser at nesten halvparten (47 prosent) av kommunene skal gjøre investeringer i renseanlegg, og 16 prosent av disse innen fem år.

Revurder selvkostprinsippet

Tekna oppfordrer regjeringen til å veie selvkostprinsippet opp mot samfunnsnyttens når det kommer til rensing av avløpsvann i området rundt Oslofjorden. Oslofjorden er i en spesielt prekær situasjon og et område til både næringsnytte og rekreasjonsglede for en stor del av Norges befolkning. Kommuneøkonomien er allerede sterkt presset i mange av kommunene i Oslofjordens nedbørsfelt og det er utfordrende for flere kommuner å prioritere investeringer i vann- og avløp opp mot andre ansvarsområder, spesielt i lys av utfordringene listet over. Om Oslofjorden skal reddes må betydelige investeringer gjøres nå, og staten må ta inn over seg at kommunene ikke kan ta ansvaret alene.

Tekna mener at selvkostprinsippet må suppleres slik at statlige bidrag på vann- og avløpsområdet bidrar til finansiering av moderne renseanlegg med betydning for miljøtilstanden i Oslofjorden og andre sårbare vannmiljøer.

Felles finansiering av restaurering

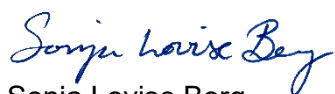
Nedbørsfeltet til Oslofjorden har vært påvirket av jordbruk og industri i lang tid. Tekna mener at restaurering av våtmarker, vassdrag, kantsoner og marine naturtyper som ålegrasenger og tareskog må prioriteres, både for å redusere tilførselen av næringsstoffer og miljøgifter, og for å gjenoppbygge viktige leveområder for fisken i Oslofjorden.

Restaurering av skadene i fjorden vil ta lang tid og er et felles ansvar. Tekna mener derfor at regjeringen må vurdere samme løsning som i Sverige med «Vattenkraftens Miljöfond». Der har bransjeaktører, deriblant Statkraft, forpliktet seg til 10 milliarder kroner over 20 år for å gjennomføre tiltak i vassdragene. Det er målrettet finansiering som går til restaurering av tapt natur.

Tekna mener at et tilsvarende norsk fond som de har i Sverige, vil kunne løse mange av utfordringene knyttet til finansiering av tiltak innenfor nedbørsfeltet til Oslofjorden, over tid og i felleskap. Målet er å gjenopprette økosystemet i Oslofjorden og hindre tilfanget av nitrogen og fosfor.

Arbeidet med å redde Oslofjorden er både en dugnad og et maraton. Over lang tid må staten, fylkeskommuner, kommuner, næringslivet, frivillige organisasjoner, bønder og fiskere over hele Østlandet investere i nye løsninger, minske forurensingen, restaurere naturen og beskytte fjorden. Gamle styringstradisjoner og finansieringsløsninger har ikke vært tilstrekkelige, og Tekna råder regjeringen til å ta ansvar og tenke nytt om hvordan Oslofjorden best kan forvaltes.

Med vennlig hilsen

Sonja Lovise Berg
direktør samfunnspolitikk